

**Забезпечення програмами і базами проходження практики студентів
напряму підготовки 054 «Соціологія»
освітнього ступеня «бакалавр»**

Відповідно до «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 93, практика є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців з напряму підготовки 054 «Соціологія» рівня вищої освіти «бакалавр» у Запорізькому національному університеті.

Практична підготовка студентів – це обов'язкова компонента навчальної програми, що має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь. Практика має важливе значення для професійної підготовки студентів, закріплюючи, поглиблюючи теоретичні знання та надаючи можливість вивчати організацію діяльності установ та підприємств відповідної галузі. Головною метою практичної підготовки студентів є формування в умовах організацій та установ професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи.

Тривалість і термін проведення практик визначені в ОПП та навчальному плані підготовки фахівців з напряму підготовки 054 «Соціологія» рівня вищої освіти «бакалавр».

Навчальним планом підготовки фахівців з напряму підготовки 054 «Соціологія» рівня вищої освіти «бакалавр» передбачено:

- три навчальні практики;
- виробнича практика

На першому курсі студенти-соціологи проходять навчальну практику «Інтерв'юерська». Основна мета полягає в отриманні студентами навичок проведення прикладних соціологічних досліджень та оволодіння навичками роботи інтерв'юером. Практика проводиться в соціологічних центрах та службах міста та області, ЗНУ. Дана практика пов'язана з курсами «Програмування соціологічних досліджень», «Самоорганізація особистості».

Під час виконання завдань керівника практики відбувається вивчення студентами особливостей та специфіки інтерв'ювання, роботи з різними категоріями респондентів. Опанування особливостей face-to-face інтерв'ю, телефонного інтерв'ю, on-line опитувань. Засвоюються підходи до підготовки зібраної інформації до введення у комп'ютерну програму обробки статистичних даних. Засвоюються навички роботи з вирішення стресових/конфліктних ситуацій, що можуть виникати в процесі роботи з респондентами.

Навчальна практика «В соціологічних службах» відбувається на другому курсі. Метою практики є отримання студентами навичок програмування та проведення прикладних соціологічних досліджень, розуміння специфіки організації та роботи соціологічної служби. Практика проводиться в соціологічних центрах та службах міста та області, ЗНУ, а

також в благодійних фондах та громадських організаціях, маркетингових службах, відділах кадрів та кадрових агенціях, що потребують соціологічного супроводу. Дана практика пов'язана з такими курсами, як «Методи збору соціологічної інформації», «Соціологія організації», «Організація та методи вибіркового дослідження».

В ході практики відбувається розробка та обґрунтування методології дослідження. Робота з різними видами шкал (в інструментарії), відповідно до завдань дослідження. Розробка схеми аналізу даних та перевірки гіпотез. Робота з комп'ютерними програмами аналізу статистичної інформації. Обрахунок репрезентативної вибірки. Створення квотно-маршрутних карт для інтерв'юерів. Формуються навички роботи з інформаційними запитами потенційних замовників щодо проведення дослідження. Формуються практичні навички візуалізації даних та підготовки презентацій за результатами проведених соціологічних досліджень з використанням сучасного програмного забезпечення.

Навчальна практика «Управлінська» відбувається на третьому курсі. Метою практики є вивчення особливостей управлінської діяльності, отримання студентами навичок розв'язання спеціалізованих завдань в галузі соціології та прикладних соціальних досліджень на підприємствах в установах та організаціях. Практика проводиться в соціологічних центрах та службах міста та області, ЗНУ, а також в благодійних фондах та громадських організаціях, маркетингових службах, відділах кадрів та кадрових агенціях, державних та недержавних організаціях установах, підприємствах та об'єднаннях, органах самоврядування та виконавчої влади що потребують соціологічного супроводу. Дана практика пов'язана з такими курсами, як «Соціологія управління», «Соціологія вибору і прийняття рішень», «Емпіричні дослідження в соціології управління», «Обробка соціологічних даних», «Надійність соціологічної інформації».

В ході практики відбувається вивчення особливостей управлінської діяльності, отримання студентами навичок розв'язання спеціалізованих завдань в галузі соціології та прикладних соціальних досліджень на підприємствах в установах та організаціях. Ознайомлення з функціонуванням органів управління підприємства, організації, установи. Вивчення структури органів управління, особливостей їх функціонування. Засвоєння технології прийняття і реалізації управлінських рішень. Розвиток аналітичних здібностей у студентів на прикладі безпосередньої роботи на підприємстві чи в організації.

Виробнича практика «Управлінська» відбувається на четвертому курсі. Метою практики є вивчення процесу взаємодії між суб'єктами та об'єктами управлінської діяльності, отримання студентами навичок розв'язання спеціалізованих завдань в галузі соціології та прикладних соціальних досліджень, розробки й обґрунтування базових рекомендацій щодо подолання соціальних проблем і регулювання соціальних конфліктів на підприємствах в установах та організаціях. Практика проводиться в соціологічних центрах та службах міста та області, ЗНУ, а також в

благодійних фондах та громадських організаціях, маркетингових службах, відділах кадрів та кадрових агенціях, державних та недержавних організаціях установах, підприємствах та об'єднаннях, органах самоврядування та виконавчої влади що потребують соціологічного супроводу. Дана практика пов'язана з такими курсами, як «Соціологія управління», «Соціологія вибору і прийняття рішень», «Емпіричні дослідження в соціології управління», «Обробка соціологічних даних», «Надійність соціологічної інформації».

В ході практики, на основі організації та проведення соціологічних досліджень на підприємствах, в установах та організаціях студентами розробляються пропозиції з удосконалення діяльності роботи окремого підрозділу чи організації в цілому. Для налагодження комунікаційних процесів в організації використовуються соціометричні матриці та індекси. Формуються навички візуалізації і презентації даних соціологічних досліджень керівникам підприємства, установи, організації. Вдосконалюється робота з програмним забезпеченням для аналізу, візуалізації і презентації результатів соціологічних досліджень.

Зміни суспільно-політичних умов та вдосконалення системи освітньої діяльності дають можливість поглибити практичну підготовку фахівців-соціологів. Всі практики взаємопов'язані і перебувають у тісному зв'язку з дисциплінами, які викладаються в межах спеціальності.

Зміст і форми проведення практик визначаються розробленими кафедрою соціології наскрізною програмою та робочими програмами, зміст яких відповідає навчальному плану спеціальності і освітнього ступеня фахівців.

Практики студентів з напрямку підготовки 054 «Соціологія» рівня вищої освіти «бакалавр», проводиться на базах практики, які відповідають профілю підготовки та вимогам програми практики.

Студенти можуть запропонувати самостійно, з дозволу кафедри соціології, місце проходження практики і пропонувати його для використання.

Запорізький національний університет завчасно укладає договори з базами практики на проведення практик за встановленою формою. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період практики або до п'яти років.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практик покладається на керівників вищих навчальних закладів. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечує випускова кафедра соціології. Загальну організацію практик та контроль за їх проведенням забезпечує завідувач відділу практики, який підпорядкований проректору з навчальної роботи.

До керівництва практикою залучаються досвідчені викладачі кафедри соціології, які беруть безпосередню участь у навчальному процесі.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Форма звітності студента за практику – подання письмового звіту. Письмовий звіт разом з іншими документами, установленими навчальним закладом (щоденник, характеристика з оцінкою і підписом безпосереднього керівника від бази практики), подається на рецензування керівнику практики від навчального закладу.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з питання охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Оформлюється звіт за вимогами, визначеними у програмі практики.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри соціології.

Таким чином, програми проведення та бази практик відповідають ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти при підготовці фахівців освітнього ступеня «бакалавр» з напрямку підготовки 054 «Соціологія».

**Забезпечення програмами і базами для проходження практики студентів
напряму підготовки 054 «Соціологія» освітнього ступеня «бакалавр»**

№	Найменування практики	Семестр, в якому передбачена практика	Тривалість практики (у тижнях)	Найменування бази для проходження практики
1.	Навчальна	II	2	<p>Центр незалежних соціологічних досліджень при Запорізькому національному університеті</p> <p>ГО «Центр стратегічного прогнозування та проектування»</p> <p>ГО «Союз соціальних технологів України»</p>
2.	Навчальна	IV	2	<p>Центр незалежних соціологічних досліджень при Запорізькому національному університеті</p> <p>Благодійна організація «Благодійний фонд «Карітас Запоріжжя»</p> <p>ТОВ «КСК-Альянс»</p> <p>ГО «Центр стратегічного прогнозування та проектування»</p> <p>ГО «Союз соціальних технологів України»</p>
3.	Навчальна	VI	2	<p>Департамент соціального захисту населення Запорізької обласної державної адміністрації</p> <p>Благодійна організація «Благодійний фонд «Карітас Запоріжжя»</p> <p>ТОВ «КСК-Альянс»</p> <p>ГО «Центр стратегічного прогнозування та проектування»</p> <p>ГО «Союз соціальних технологів України»</p>

4.	Виробнича	VII	4	<p>Запорізька торгово-промислова палата</p> <p>Управління молоді, фізичної культури та спорту Запорізької державної обласної адміністрації</p> <p>Управління з питань внутрішньої політики та зв'язків з громадськістю Запорізької державної обласної адміністрації</p> <p>ГО «Союз соціальних технологів України»</p> <p>ТОВ «КСК-Альянс»</p> <p>ГО «Центр стратегічного прогнозування та проектування»</p>
----	-----------	-----	---	--